

ÂŞIK SEYİT YALÇIN RÖPORTAJI¹

Dr. Doğan KAYA

Seyit Yalçın Sivas'ın önde gelen âşıklarındandır. Vefatından önce kendisiyle 17.05 1992 günü evimde bir sohbet etmiştim. O zaman bana anlattıklarını bu güne kadar yayınlama imkânım olmadı. Nasip bu güneymiş. Âşık biyografilerinde bu tarzdaki yazılar oldukça önemlidir. Bu bakımdan Seyit Yalçın'ın bana anlattığı özel bilgiler, bu konuda ileride yapılacak çalışmalara kaynak teşkil edecektir.

Yazımda önce seyit Yalçın'ın biyografisine yer verdim ve kaynakçada gösterdiğim yapılan çalışmalarda yer almayan şiirlerini de bir vesile ile kaydetmenin uygun olacağını düşündüm.

.....

1908 yılının Mart ayında Ulaş'ın Eskikarahisar köyünde doğmuştur. Nüfusta 1910 (Rumi 1326)'da doğduğu kayıtlıdır. Müderris Hasan Efendi'nin torunu, Bilâl ve Esmâ'nın oğludur. I. Dünya Savaşında babasını, 7-8 yaşındayken de annesini kaybetmiş; dedesi tarafından büyütülmüştür. Erzincanlı Terzi Baba'nın soyundan olup, Sivas'taki Nakşibendî şeyhlerinden İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak'ın mürididir. Eli açık, gönlü zengin, hoşgörülü, yoksulları gözetip kollayan birisidir. Köyünde ve çevresinde herkesin sevip saydığı birisidir. Herhangi bir tahsil görmemiş; köy imamından dini bilgiler öğrenmiştir. Askerliğini Sivas'ta topçu birliğinde yapmıştır. O'nun en çok sevdiği işlerden birisi, "Seda" adlı Arap atıyla, at yarışlarına katılmak olmuştur. Bir ara Tecer dağının eteğindeki tarlasının üzerine bir su değirmeni yaptırmış, ömrünün sonuna kadar bu işle uğraşmıştır. On dört yaşında evlenmiş, bu evlilikten dört kızı ve bir oğlu olmuştur. 18.12.1994 tarihinde Sivas'ta vefat etmiştir.

On dokuz-yirmi yaşlarında Niyazi Mısırî'nin elinden bade içmiş, şiire bu rüyadan sonra başlamıştır. Bu yüzden ilk şiirlerinde *Mısırî* mahlasını kullanmıştır. Darende'de yatmakta olan Somuncu Baba'nın ahfadından olan Osman Hulusi Ateş devamlı temas içinde olduğundan, şiirlerinde onun etkisinde kalmıştır. Okur-yazar olmadığı için bazı şiirlerini başkalarına not ettirmiş; çoğunu kaydettirmediği için kaybetmiştir. Şiir tekniği sağlamdır. Genellikle dinî, tasavvufî şiirler yazmıştır. Saz olmamakla beraber irticali kuvvetli biridir. Pek çok aşıkla karşılaşmıştır. Şiirleri, A. Şahin Canozan tarafından "Âşık Seyit Yalçın'ın Hayatı ve Şiirleri" adıyla bir kitapta toplanmıştır. Şiirlerinde çoğunlukla *Seyit*, bazen de *Bîçare Seyit* mahlasını kullanmıştır.

Kaynakça: İbrahim Aslanoğlu, "Seyit Yalçın", *Su*, S. 49, Mart 1965, s. 12-13. / İbrahim Aslanoğlu, *Sivas Halk Şairleri Bayramı*, Sivas 1965, s. 89-90. / Müjgân Üçer,

¹ Yayımlandığı yer: *Hayat Ağacı*, Sivas, Bahar 2005, S. 2, s. 64-70.

“Karasarlı Âşık Seyit Yalçın”, *Erciyes*, S. 44, Ekim 1981, s. 6-8. / Emir Kalkan, XX. *Yüzyıl Türk Halk Şairleri*, Ankara, 1991, s. 248-249. / Ali Şahin Canozan, *Âşık Seyit Yalçın’ın Hayatı ve Şiirleri*, Sivas, 1994, 160 s.

.....
D. KAYA: Âşık, bize kendinizi tanıtır mısınız?

S. YALÇIN: Zamanında babam seferberliğe gitti. Dedem beni alır tarlalara götürürdü rençperliğe. Köyün içinden, uzun iskelelerinden bir değnek alırdım. “Al oğlum!” derdi ben de alırdım. Köyden çıkınca köyden kenarda bir çamurun içine; “Buraya sok, değneğine lüzum yok.” derdi. Çamurun içine sokardım. Gelirkene; “Al oğlum değneğini!” der bana, ben oradan değneğimi alırım. Aynı aldığım iskeleye geldimi; “Dur oğlum!” derdi bana. Ben dururdum, derdi ki; “Oğlum, işte bu aldığın değnek, bu çubuk bizim eve girerse ev başımıza çöker, hepimizin de canı cehenneme gider. Bu bize yaramaz, bunu bizim eve sokma! Bu haramdır. Ben de o çamurun içine sokmaya çabalardım. Dedem bana derdi ki; “Oğlum, odunu aldığında hakkı olur. Hangi odunun altından aldıysan üstüne çıkarma! Aldığın yeri takip et!” Ben de arardım. Biraz aradıktan sonra; “Gel oğlum, işte ordan aldın.” derdi. Bana odunu bıraktırır götürürdü eve. Beni böyle yetiştirdiğinden benim çocukluğumdan aklım yetmezmiş, beni terbiye için yaparmış.

D. KAYA: Demek ki siz, daha ziyade dedenizin etkisiyle büyüdünüz.

S. YALÇIN: Evet.

D. KAYA: Adı neydi?

S. YALÇIN: Hasan Efendi.

D. KAYA: Peki, babanız?

S. YALÇIN: Babam seferberlikte şehit oldu.

D. KAYA: Adı neydi?

S. YALÇIN: Bilâl.

D. KAYA: Hangi yıl?

S. YALÇIN: Seferberliğin başlangıcının senesiydi, 330 muydu, neydi, tam bilmiyorum. (Rumi. 1330, Milâdî 1916 yılına denk düşer.)

D. KAYA: Sizin doğumunuz kaç?

S. YALÇIN: Ana doğumum üç yüz yirmi dört (Miladî 1908). Nüfusta yirmi altı yazıyor.

D. KAYA: Hangi mevsim?

S. YALÇIN: Mart ayındaymış.

D. KAYA: Peki, köyde bir tahsil gördünüz mü? Bir hocadan veya mektepte?

S. YALÇIN: O zamanlar böyle mektepler yoktu. Çocukken bizi köy mekteplerine gönderirlerdi. Orada Besmele ile namaz başından öğrenecek kadar okuduk. Bu arada dedem de öldü, babam da seferberlikte kaldı. Bizde okuyamayıp cahil kaldık.

D. KAYA: Babanız ölünce, dedeniz ölünce ev halkından kim kaldı?

S. YALÇIN: Ev halkından dedemin bir ailesi vardı. Esas ebem öldü de onun ikinci ailesiydi, o kaldı. Ben çiftin çubuğun ucundan tutuyordum O sırada çok kuvvetliydim Birgün çuvalla yük taşırken araba devrildi. Kimse de yoktu, ben tek başıma arabayı doğrulttum. O zaman yaşım on ikiydi.

D. KAYA: Durumunuz nasıldı?

S. YALÇIN: Babam servet sahibiydi. Sefalı büyüdüm canım. Bu arabayı kaldırdıktan sonra beni evermek istediler "Bu oğlan yetişti, hani biz bunu everek dediler."

D. KAYA: O yaşlarda?

S. YALÇIN: Dedim ya! O çuvalı kaldırmam evlenmeme sebep oldu. Yaşım da on dört olmuştu.

D. KAYA: İlk evliliğinizi o zaman mı yaptınız?

S. YALÇIN: Evet. Şimdi o çuvalı kaldırdığımda dedem zaten yalnızdı. Esas ebem öldü, dedemin evi yalnız kaldı. Bir kadın aldı. Kadın, o kadar akli başında bir kadın değildi.

D. KAYA: Evet.

S. YALÇIN: O kadının ailesinin bir kızı varmış, kızı evimize getirdiler. Ben evden kaçtım. Benim gönlüm yok, ben almıyordum. Kaçtım, göçtümse de kurtaramadım. Dedem bir gün beni çevirdi, Dedi ki; "Oğlum, ben bunu sana aldım ama lâyiğın değildi." Lâkin dedem ölüm döşeğindeydi. Başına kalabalık toplanmıştı. Demiş ki; "Seyit'i bana çağırın." Çağırdılar; "Deden seni istiyor." diye. Geldim. Dedem dedi ki; "Geldin mi?" "Geldim." Kadınlara; "Hep dışarı çıkın." dedi. Onlar dışarı çıktılar. Ben yalnız kaldım. Dedem bana dedi ki; "Kalk oğlum, kalk!" dedi. Kalktım. "Git şöyle!" dedi kapıya kadar gittim. "Gel oğlum!" dedi tekrar. "Git!" dedi bana. Tekrar kapıya vardım. "Gel oğlum!" dedi. Yine üçüncüye "Git!" dedi. "Geri dön oğlum!" dedi. Geri geldim. Ama gözümünden dolu gibi yaş akardı. Meğer dedem öleceğini bilmiş yani.

D. KAYA: Son defa seni görmek istedi.

S. YALÇIN: Son defa. Maksudı benim boyuma bakmak imiş. Git-gel, git-gel. Bana; "Otur oğlum!" dedi. Oturdum. Bana dedi ki; "Oğlum sana sebep oldum, senin başına bir ip doladım. Eğer ben ölürsem servetim sana. Benim iki oğlum vardı. Askere gönderdim gelmedi. Seni, iki oğlumdan daha çok severim. Ben senin gününü göremeyeceğim. Sen de benim günümü göremeyeceksin." Deyip ruhunu teslim etti.

D. KAYA: Biraz da annenizden bahseder misiniz? İsmi neydi annenizin?

S. YALÇIN: Annemin ismi Esmeydi. Ben yedi-sekiz yaşında iken öldü.

D. KAYA: Kardeşleriniz var mıydı?

S. YALÇIN: Var. İki erkek, bir kız. En büyüğü benim. İkinci kardeşim Ömer Hoca var. Bir de bacım Sultan var.

S. YALÇIN: On dört yaşında evlendim.

D. KAYA: Kaç çocuğunuz oldu?

S. YALÇIN: Dört kızım, bir de oğlum oldu. En büyük kızımın ramada on sekiz yaş var. İkinci çocuğum oğlan oldu, Ahmet. Üçüncüsü Elife, dördüncüsü Hatice, beşinci Nazire.

D. KAYA: Gençliğinizde neyle uğraştınız, onu anlatın bize? Neyle geçiniyordunuz?

S. YALÇIN: Geçimimiz rençperlik idi. O rençperlik zamanında gençler bizler hep camız, öküz koşardık. Benim de vaktim iyiydi. Dedemin öküzü de vardı ya, o zamanlar at taşırdım.

D. KAYA: Yarış atı.

S.Y.Meydanlarda yarış olurdu. Aldığım parayı da hiç kendime, keseme koymazdım. Atıma binenle, başıma biriken şeylere bir çay, bir kahve, bir şeyler vererek dolaştırırdım. Azaplarım çalışırdı, kendim de gezerdim. Fakat havai idim. Ama o günlerimde iyi günlerimdi.

D. KAYA: Gençliğinizde güreş falan yaptınız mı?

S. YALÇIN: Yok, güreş yapmadım.

D. KAYA: Bildiğim kadarıyla siz değirmencilik de yaptınız?

S. YALÇIN: Evet, değirmen kendimindi.

D. KAYA: Kaç sene sürdü bu?

S. YALÇIN: Köyde hatırlıydım, hatırım vardı. Ağır misafirler de kondururdum. Belli haremimiz de vardı. Köyde benim hatırım sayarlardı. İşte dokuz yüz elli beş tarihinde bir değirmen yapmaya teşebbüs ettim. Köylüler her gün on araba, yirmi öğün koşarlar, değirmenime taş çekerler, getirir yaparlar. Ne için? Dedemin, babamın bir kıymeti varmış demek ki. Beni bir değirmen sahibi ettiler. O değirmen beş-on sene sürdü. Yeni usul değirmenler çıkınca, bu değirmenler yavaş yavaş gözden düştü yeni değirmenciler gelmedi. Gelen yok. Biz de kimseye veremedik, tuttuk değirmenleri yıktık. Ben de yıktım, başkaları da.

D. KAYA: O günlere ait bir hatıranız var mı?

S. YALÇIN: He... Bir sene dehşet bir yağmur yağmış, değirmenin arkları da dolmuştu. Güç yetecek bir şey değil. Her sene paramla yaptırıyorum. Ben de o sene

İhramcızade İsmail Hakkı Hazretlerinin tekkesine meraklıydım. Sivas'a gelince geriye gidemezdim. Oğlum Ahmet de değirmenin arkını yapmamış, geldi beni yakaladı. "Baba sen nasıl adamsın? Gel işinin başına, arkın takılacak. Gezeceksen sonra gez." diyerek beni yakaladı tahl pazarında. Ben de vakit yakındı, öğle abdesti almaya geliyordum. Oğlan benimle beraber geldi. Orda bir tanesi de abdest alıyordu. "Bir, iki, bir, iki..." Divane, deli, başı açık, yalınayak. Öğlen namaza durur, yatsıya gider, öyle bir adam. Oğlum onu görünce bana dedi ki; "Senin şu berduşlardan, sarhoşlardan hiç farkın yok. Malın yok, halın yok, her şeyini terk edip burada geziyorsun. Yav, soyka işini gör de gene gel." dedi. Öyle sokranırken benim de hatırıma bir şey düştü. Ona;

Nefsin şeytanına nispet yürüyen

Zannetmem İblis'ten kalanı vardır.

Seni tan eylerse senden türeyen

Şah olsa sırtında palanı vardır

diye hepsi yedi kıta bir deyiş söyledim. Böyle deyince "Baba!" dedi. "Ne diyorsun oğlum?" dedim. "Şu siftehki söylediğin sırtı palanı bırak da ne söylersen söyle!" dedi. Meğerse o sırtı palan kendine dokunmuş. "Bu deyişatın tadını zaten senin sırtının palanı getiriyor. Ben onu çıkartamam." dedim. Ezan okunmaya başladı, ben camiye girdim, o da geçti gitti.

D. KAYA: Peki Seyit emmi, ağzınıza sağlık. Ne zaman şiir söylemeye başladınız? Onu bir anlatır mısınız?

S. YALÇIN: İlk şiirimiz!.. Tahminen yirmi-yirmi beş yaşlarında Sivas'a geldim. Sivas'ta Meyden Hamamı'nın önünde çevirme vardır, şimdiki apartmanların yerinde. Ora boşluk idi. Orda misafirliğine kaldık bir gece. Oraya bir kız gelmişti. İki tane arkadaşım vardı. Onların iki tane gölüğü vardı. Benim de bir çift öküzüm bağlı orda. Dedim ki; "Koşak gidek arabamızı." Bunlar dedi ki; "Yok gitmeyelim." "Ne olacak?" "Yahu! şurda bir kız var, onu gör de ondan sonra gidek." "Elde güzel çok olur, nesini göreceğim." dedim. "Baba, senin dediğin gibi değil bir gör!" dediler. Biz de kalktık. Kız da hakikaten güzelmiş. Meğerse, kızın da düşmanları var imiş Eskiden kızı kaçırmışlar.O da düşürmüş önlerine, yan tutmuş, "Beni mahkemeye düşürün, birinize varırım." diye. Beş-altı kişiyle kız salim Sivas'ı bulmuş. Nişanlısını istemiş. Onlara karşı da donanmış, giyinmiş, kuşanmış, gelmişti. Ben bu kızı görünce kıza hayran oldum. Fazla bakmışım.Kız bana; "Ne bakıyorsun hayvan gibi!" dedi. Ama aldırmyorum. "Hiç mi güzel görmedin." dedi. Ben de; "Senin gibi güzel görmedim, gördüm ama" dedim. Hepsi o kadar konuştuk. Neyse, onlar köyüne gitti, ben de köyüme geldim. Gıyaben âşık oldum. Kendi gitti hayali kaldı. Ona "Tanyıldızı" dedim. Hiç hayalimden gitmedi.

Birgün Tecer Dağı'nın üstündeki buluta bakarken kızın cemali aklıma düştü. içim kabardı. Buluda bakarken bakarken bir cemal görünüyor gözüme. Görünüp kayboluyor. Zihnimi oraya sermişim. Meğerse kız yok ya, aklım ordaymış. Hayâl...

Orda Őu sözü söyledim:

*Turnam senin yolun Tonus İlbeyli
Ceylanlar izinden bana bir haber
MenŐurlu geline oldum sevdalı
Güneyli kızından bana bir haber*

Kız, o sırada Güney köyünden MenŐrl köyüne gelin gitmiŐti.

*Enginden uŐarsın bana raŐbetli
Gresin hizmetin ikram izzetli
Simsar eyle nazlı yri dikkatli
Ver Őirin sözünden bana bir haber*

Turnadan haber soruyorum.

*Savayi giyinmiş aynı nakıŐlı
Alıyor aklımı bir hill kaŐlı
Tketir ömrümü meral bakıŐlı
Dost el gözünden bana bir haber*

*Bu aŐkın bahrini ŐoŐ eder m'ola
Dostunun gönlünü hoŐ eder m'ola
Seyyid'i kendine eŐ eder m'ola
O tan Yıldızı'ndan bana bir haber*

deyince bayılmıŐım. Öküzler güneŐin annacında dolanmıŐ. KomŐunun birisi gelmiŐ akşam beni ayıltamamıŐ. kzleri gvermiŐ, götürmüş. Ertesi gün gelmiŐ. Ben de gecenin soŐuŐunu gündüzün sıcacıını yemiŐim, adamlıktan őkmiŐim.

D. KAYA: Orda ne kadar yatmıŐsınız?

S. YALŐIN: KuŐluktan yattım, ertesi gün kuŐluŐa kadar.

D. KAYA: Yirmi dört saat.

S. YALÇIN: Yirmi dört saat yatmıŐım. Köyden bana azık getirmişler. Ben ayıkmamıŐım. O yana bu yana derken ben ayıldım. Fakat zincir gibi yıŐlıyorum, doŐrulamıyorum. Zincir lokması gibi yıŐlıyorum. Bilmiyorum ya bely bulmuşum sıcaktan, soŐuktan. Neyse azıcık doŐrulduım. SoŐuk su ile bir ayran yaptım, iŐtim. Ama orda duracağım kalmadı. Köye geldim, yattım. Köye akŐama kadar anca düştüm. KuŐluktan akŐamaca sürüne, otura, kalka. Bir sevda ile yattım ya güneŐin iŐindeyim. Güneş beni ateŐliyor. GüneŐin iÇinden kurtulamıyorum. Güneş yakıyor

çıkamıyorum bir tarafa. Hiç kırmaşamıyorum. Çok korktum bu durumdan. Meğer candan içeriye güneş düşermiş. Gözüme ora görünürmüş. Bana diyorlar ki; "Yat, daha vaktin var!" Fakat kız karşımdan gitmiyor. Kundurayla oynuyor, bana cilve yapıyor, ne ediyor beni oynatıyor, ben bilmiyorum ya! Neyse, gün günü ben iyileştim. Biraz düzeliş de değnek ile kapıya bacaya çıktığım zaman, yine kızın sevdası geldi aklıma. O beni tamamıyla adamlıktan çıkarmış. Aklımda, fikrimde hep o. Ona Tanyıldızı demiştim ya, adını vererek şu deyişi söyledim:

Bir güzel gördüm ki köylü göçünde

Soyu saltanatta Tanyıldızı'nın

Menendi bulunmaz cihan içinde

Emsâli Cennet'te Tanyıldızı'nın

Aşkına düştüğüm yol uzak olsa

Ağgelin'in köyü payitaht olsa

Şayeste pederi padişah olsa

Hükm-i adalette Tanyıldızı'nın

Çölde ceylan gibi bağda durmamış

Meydan Hamamı'nda zevke girmemiş

Menendi mislini gözler görmemiş

Hırka-i devlette Tanyıldızı'nın

Karşımda süzülür nazlı nazeli

Vermezdim kimseye görsem ezeli

Güney'de türemiş dünya güzeli

Misli yok millette Tanyıldızı'nın

İpekli bürüğe örtünmesi var

Nice davalardan kurtulması var

Ağrıncı lirayla tartılması var

Şanlı vilâyette Tan Yıldızı'nın

*Bağda bağban gibi güllerin dersem
O siyah saçlının muyların örsem
Dal fidan boyunu sineme sarsam
Mey veren muratta Tanyıldızı'nın*

*Hasret günlerimiz nice uzuyor
Seyyid'i dostuna aşna yazıyor
Bir ay hasta bir gün üzgün geziyor
Âşığı bu dertte Tanyıldızı'nın*

D. KAYA: Peki, Seyit emmi! Bu şiiri söylemeden önce usta malı okuyor muydunuz?

S. YALÇIN: Ustamalı bilmezdim. Yalnız, Ehamcıade'nin meclisine devam ettim. Ehamcıade'nin o ses tonundan sese âşık oldum.

D. KAYA: Peki, hiç saz çalmayı düşündünüz mü? İstediniz mi?

S. YALÇIN: Yok istemedim. Kendimi âşık gözünde gözlemedim ki. Senin söylediğin gibi elime sazı alıp da peşine düşmedim.

D. KAYA: Ömrünüzün diğer zamanlarından biraz bahseder misiniz? Orta yaşlarda iken neler yaptınız?

S. YALÇIN: Orta yaşlarımda çok büyük adamların yanında oldum. Hatimoğlu Abdullah Bey vardı, Haymana'nın beylerinden. Padişah Sultan Hamit'in kızıdan torunuymuş. Babasının ismi Ali Efendi. Padişah'ın kızından doğduğu için Hatimoğlu kalmış isimleri. Padişahlar sürüldükten sonra bunların da memlekette hısımları varmış. Bunlar da bu memlekete düşmüşler.

D. KAYA: Peki! Âşık olarak düğünlere gittiniz mi?

S. YALÇIN: Gittim. Sene 1976 idi. Bizim memleketimizde Kertmeli Hasan Ağa vardı. Müdürün oğlu Hasan Efendi. Onun oğlu, derler. Onun kızıyla hısım oldular. Bizi oraya düğüne götürdüler. Orda da kız tarafından çifte davul-zurna getirmişler. Sekiz-on tane de âşık toplanmış. Biz de âşık olduğumuzu hiç belli etmedik. Mecliste otururken bir soğuk mektebe bizi doldurdular. Dedim ki; "Yav! Biz burada donacağız. Ya bizim altımıza minder getirin, ya buradan kaldırın." deyince beni kaldırdılar ayağa. "Ooo Düğün kâhyası daralmış, üşümüş." dediler. Düğün Kâhyası Azo idi. Bizim Hüseyin Ağa'nın oğlu. Azo dedi ki; "Düğün kâhyası benim, âşığa dokunmayın." "O âşık mı?" dediler. Azo; "Âşık." dedi. "Âşık ise söylesin." dediler. Ben bunları dinledim, söylemedim. Akşam olduktan sonra, herkes dağıldı. Artık bu âşıklar bir araya toplanmışlar, gelmişler. Demişler ki; "Bu Karahisarlı âşık hiç birimizi emniyete alıp bir şey söylemedi. Ya bunda hiçbir şey yoktu ya da inat etti. Gidelim bunun yakasından yakalayalım."

D. KAYA: İçlerine büyüdü demek ki...

S. YALÇIN: Hee.. İçlerine büyümüş. Gece yarısından sonra geldi bir medis toplandı. Benim bulunduğum oda cemaatin düğün odası gibi doldu. Demişler ki aralarında ki âşığa; "Kendinden söylemesi yok ama toplamacı adammış. Belki de âşıktır. Sen buna dokun. İyi söyle, kötü söyle bunu kızdır."

D. KAYA: Âşığı konuşturmak kolay, kızdırırsan konuşur.

S. YALÇIN: bu âşık söylemeye başladı. Ben dinliyordum. Bana edepsiz konuştu. Ben ona daha edepsiz konuştum. O sesini kesti şimdi.

*Bir yârin yüzünden çektiğim çile
Her kuru kaogaya meydan vermezler
Niyazî "Gel" demiş bu kemter kula
Denizde dalgaya meydan vermezler*

*Bu bezme girmeye arifan gerek
Bir vezir bir hakem bir hakan gerek
Cananı bulmaya cism ü can gerek
Heykele hırkaya meydan vermezler*

*Takatim yok değnek ile kakılma
Sarpın bil var yüz üstüne yıkılma
El sözüyle ehl-i dile dokunma
O ziya hırkaya meydan vermezler*

*Erkâna gel arif seni söndürür
Azgın isen çifte kantar döndürür
Şahin var turnayı gökten indirir
Kuzguna kargaya meydan vermezler*

*Destur derse Seyyid'im himmete bakar
Pürlerden bendi var bir nehir akar
Cebril-i Emin'e yaver er çıkar*

Zümrüd-ü Anka'ya meydan vermezler

Bunu söyledim. Anladılar ki, bu âşık. Âşıklar meydana çıktılar; onlar söylüyor, ben söylüyorum. Ama onlar benim sözümü tutturamıyorlar. Şimdi dediler ki; "Bu arkadaş denizden deryadan bahsediyor. Siz varamıyorsunuz. Bunun gibi konuşun." Onlar başladılar ustamalı söylemeye. Mahlaslarını kendilerine alıyorlar. Biri Cihanî'den, Sümmanî'den, Semih'ten, Ruhsati'den söyledi. Hep mahlaslarını kendi üstlerine aldılar. Aslında söyledikleri usta malı, kendilerinin değil.

D. KAYA: sen ise hep kendinden söylüyorsun.

S. YALÇIN: Evet. Ben duramadım şunu söyledim:

Sakınan er bu meydana giremez

Yırtıcı hasımdan yıldıktan geri

Cellat kılıcından geri duramaz

Sığıpıp Settar'a geldikten geri

İşiten cemiyet zanneder haktır

Şükrolsun kendimden elden harf yoktur

Tükenmez ebyatım sözlerim çoktur.

Saklayıp mahlasın çaldıktan geri

Mihnetli dünyada çekmişim çile

Girmişim meydana pir ile bile

Mümkün mü dalından yad bir er gele

Derya-yı ummana daldıktan geri

Akarsa gönlümüz deryadır seldir

Bize eren himmet pîrandan yoldur

Şükrolsun Mevlâ'nın ihsanı boldur

Vermez mi isteyip aldıktan geri

*Der **Seyyid**'im bir deryaya ermedik*

Gün geçirmem dost ile dem sürmedik

Eşyayı göz görmez Hakk'ı görmedik

Bir kul ki Mevlâ'yı bulduktan geri

deyince, hep kalktı önüme geldiler. Bellediler ki, ben Mevla'yı bulmuşum. "Âşık kardeş, biz seni mehele almamıştık. Seninle görüşecek âşığımız yok." dediler, gittiler.

D. KAYA: Başka âşıklarla karşılaştığınız oldu mu?

S. YALÇIN: Başka rastlamadım. Öyle yerlere gitmezdim.

D. KAYA: Tutmaçlı Bekir ile karşılaştığınızı duymuştum ben.

S. YALÇIN: Bekir'e söylediğim aklımda yok.

D. KAYA: Yani karşılaştınız da hatırlamıyorsunuz?

S. YALÇIN: Evet.

D. KAYA: Son zamanlarda karşılaştığınız oldu mu?

S. YALÇIN: Fatma Oflaz ile karşılaştım, Kangallı Kör Fatma, yani Dardiment'le. Ben Fatma Oflaz'ı tanımıyordum. Yavulu başı açık bir Firganî var. O dedi ki; "Seninle bir yere gidelim." Aldı beni götürdü. Fatma Oflaz'a götürmüş, bilmiyorum ya! İçeri girer girmez dedi ki; "Âşık ana! Sana hasım getirdim, yılmayasın ha!" dedi. Fakat ben buna razı olmuyorum, hiç olmadım. Ben de söyledim. Ama kadın bir büyük konuştu ki; "Firganî! Sen hiç duydun mu? Fatma Oflaz ile yarışacak? Bu dünyada türemiş mi hiç? Hangi ana doğurmuş böyle bir âşık? Ben kimden korkmuşum?" diyerek uzun boylu gitti kadın. Ben böyle küçülüyorum. Şimdi biraz durdu kadın. Başladı sual sormaya. Söylüyor, söylüyor, ne söylediğini bilmiyor da. "Şu sualime cevap isterim." diyor. Allah'tan kalbime cevap geliyor. O söylüyor ben söylüyorum.

D. KAYA: Aklınızda kaldı mı bu karşılaşma?

S. YALÇIN: Bilmiyorum ki, sual soruyor, cevap istiyor. O söylüyor, ben cevabını veriyorum. O söylerken kalbime geliyor ne diyeceğim. Ben cevabını veriyorum veriyorum, birkaç kere tekrarladı. Firganî dedi ki; "Âşık anne! Bir de bu arkadaş ileri düşün de sen çöz! Ona zahmet veriyorsun." "Düşün!" dedi. Ben düştüm ileri.

Bir kul kendisine itibar için

Arif ü irfana hizmet isterim

Bağışla kusurum affeyle suçum

O Gani Mevlâ'dan nusret isterim

diye söze girdim.

Seyyid'im sırlarım vermezdim yâda

Yediler elinden sundular bade

Bize yol gösterin İhramcızade

İnayet Allah'tan himmet isterim

diye bitirdim. Kadın kalktı, elime uzandı. "Hâşâ sen benim annemsin." dedim. Dedi ki; "Sen Kuran-ı Kerim ile konuşuyorsun. Benim pîrim yok, senin pîrim var, özür diliyorum.

D. KAYA: Ağzınıza sağlık Seyid Emmi. Biz sizin İhrâmcıade İsmail Efendi'nin müritlerinden olduğunuzu biliyoruz. Bize biraz da bundan bahseder misiniz? Ne zaman tanıştınız? İlişkiniz ne kadar sürdü? Size ne gibi bir etkisi oldu?

S. YALÇIN: Müritleri olamayız da ziyaretlerine gider gelirdim.

D. KAYA: Ne zaman başladı bu?

S. YALÇIN: Ben buna başlayalı... Yirmi yaşlarındaydım, genç idim. Deliktaş'ın Çat Köyü'nde emem vardı. O kadın yirmi sene yatağa girmede. Çok ibadetli bir kadındı. "Oğlum beni İhrâmcıade'ye götür!.. Oğlum beni İsmail Efendi'ye götür!.." der dururdu. Birgün aldım, geldim kadını. Getirince İhrâmcıade ona ders verdi. İstedi ki, bana da ders versin. "Oğlum, sana da ders vereceğim." diyor ya, ben cahilim. "Derse giremem." diye sakınıyorum. Sonunda; "Belki girerim." diye düşünürken; "Sen sonunu düşünüyorsun. Sonunda girerim diyorsun. Ama ömür kâğıdını çıkart bir göreyim. Kaç gün ömrün var?" dedi. Neyse ben de bunu tecrübe yapıyorum. Cahillik... Ne kadar cahillik...

Birgün dedim ki; "Eğer bu şeyh ise, ben bundan ders alacaksam, buna bir tecrübe yapayım. Tecrübe için çarşamba günü tiyatroya gittim. "Bakalım bu benim ne olduğumu bilecek mi, bilmeyecek mi?" diye. Şeyh mi, değil mi? Cuma akşamı meclisine gittim. O mübarek iki kat otururdu Kible'ye karşı şu şekilde. Allah ile kelime yapardı. Doğruldu bana söylemedi de cemaate bir şey söyledi. Çünkü bozmak istemezdi kimseyi. Onun için ortalığa söyledi. Dedi ki: "Ebu'l-Hasan Şeyh Şazelî Hazretleri birgün; "Benim iki müridim var; birisi mağripte birisi maşrıktta. Hataya düştüğü zaman, bu iki kolu yetişip alamazsa mürşid-i kâmil olamaz." Bunu dinleyen oradaki müritlerinden ikisi cahil imiş. Yürüyüp giderlerken; 'Bizim şeyh amma partalladı. Biri mağripte biri maşrıktta olan müridi nasıl getirecek?' O zaman Şeyh keramet gösterip bunlardan ikisini de birini mağribe birini maşrıka atmış, ikisini de iki eliyle bozmadan almış, getirmiş evlerine. Şimdi gelmişler ki, aynı vaziyette soyunmuşlar. Birbirini bu şekilde görünce sabahtan; 'Sana böyle böyle oldu...' demiş. Ötekisi; 'Bana da oldu.' demiş. Şimdi bunlar utandığından meclise varamıyorlar, şeyhin karşınsa. Şeyhî Şazeli Hazretleri; "Bunların ikisinin de hataları var. Getirin bunları meclise!.." demiş. Utanıyorlar, gelemiyorlar. Getirmişler, gelince demiş ki; "Nasıl oğlum, mürşid-î kâmil bir eliyle biri mağriptekini bir eliyle maşrıktakini kurtarabiliyor mu?" deyince ağlayarak ayağına kapanmışlar. 'Evet, getiriyor.' demiş biri. Bunu dinledikten sonra hatamı anladım. Gidip gelmeye başladım.

D. KAYA: Anlatacak çok şeyiniz var ama sizi daha fazla yormayalım. Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederim.

S. YALÇIN: sizler sağ olun.

BİLİNMEYEN ŞİİRLERİ

İhramcı-yı İsmail
Oldum şeyhime mail
Hakk'ın emrine kail
Yetim kaldım yanında

Şeyhim İhramcızade
Testisi dolu bade
Menendi misli nadir
Yerde gökte semada

Şeyhim sahrayı geçti
İhvan ardına düştü
Pir Geylanî'ye eşti
Hak emrine amade

Çektim derd ü mihneti
Erdi şeyhin hmneti
Hakk'a eyler minneti
İk'elleri duada

Buldun şahlar şahını
Göster bize rahını
İhvan gözler şeyhini
Sevgim kaldı Sina'da

Tarik-i âlî denmiş
Devlet başına konmuş
Bekayı mülk edinmiş
Yoktur meyli fenâda

“Seyyid'im gel” denildim
Bir saraydan inildim
Zalim nefse yenildim
Kaldı başım belâda
20.12.1983

Gitti

Yürü hocam yürü yoldan kalınmaz
Kul dahi canandan satın alınmaz
Arap'ta Paris'te Türk'te bulunmaz
Dengini bulmanın imkânı gitti

Hocam müşkil koymaz akta karada
Feleğin hançeri kaldı yarede
Talebeler dersin alır nerede
Alıştı didemin kor yanı gitti

Doymadım efendim lebin balından
Bin türlü meyveler aldım dalından
Hoc'Efendi gitti benim elimden
Eda-yı ehlinin irfanı gitti

Hocam ben de sana şiir söyledim
Mülk-i evliyaya hicret eyledin

Bîcare Seyyid'in derdin tayladın

Çekildi semaya nurani gitti

Gördüm

Medenî ahlaka dönmüş huyları

Coşkun nezaketli Tuna'lar gördüm

Severim var olsun *Hafik* köyleri

Girdiğim odada semaver gördüm

Hasbeyli sonradan buldu suyunu

Huzur-ı hürmetle bükür boyunu

Ruhsatî methetmiş *Gulam* köyünü

Asar-ı antika haneler gördüm

Güvenemem dünya bir harap handır

Neyine güvenem fani cihandır

O vezir kardeşler gözden nihandır

Dideler dem gider analar gördüm

Düzel gel kardeşim yollarda düzel

Sevilir Mevlâ'ya ahlaki güzel

Beştepe'ye indim öğlenden evvel

Beylerden boş kalan binalar gördüm

Bîcare Seyyid'im artıyor zarım

Kalmadı dünyada bir sadık yârim

Derunum dert aldı delindi bağrım

Dert ile dem çalan sineler gördüm

26.5.1983

Gerçek Varlık

Sana senlik veren sevgili dostum
Sanma gel kaderin kara gündedir
Gizlenir günahın örtülür üstün
Merhamet mürüvvet vicdan ondadır

Nefsine hakim ol düşürme tahttan
Katreden halk oldum varlığın yoktan
Bir nefes ayrılma huzur-ı Hak'tan
Ol dostun varlığı cism ü candadır

Adem olan dönmez yoldan bî-gane
Ömür geçer günler gider ziyane
Gelen geçti sen de giden divane
Çünkü yolun çift kapılı handadır

Heva ile genç ömrünü bitirdin
Piranlar postuna kir mi getirdin
Rüyada bulunmaz bir yâr yitirdin
Şah-ı hünkâr pir-i sultan kadedir

Biçare Seyyid'im çeşminde sel var
Sende varlık görme Mevlâ'dan el var
Kesme umudunu gel Bir'e yalvar
Küntü kenzin hazinesi sendedir

Not: Bu şiirlerin dışında sohbetimiz sırasında söylediği "*Ceylanlar izinden bana bir haber*" ayaklı şiir de burada ilk defa yayımlanmaktadır.

